

PROPRIETAR—DIRECTOR

Dr. AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

În șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
invoială

REDACTOR

Prof. DUMITRU NEDA

Foaie înscrisă în Registrul de
publicații al Trib. Târnava-Mică
sub Nr. 2—1938.

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 200 Lei

Pe 6 luni . . . 100 Lei

Pentru străinătate 400 Lei

Unitatea

Foaie bisericească — Apare în fiecare Sâmbătă

Comemorare

Poruncind tăcere marilor griji ce ne copleșesc, țara a comemorat cu pietate amintirea marelui ctitor CAROL I, întâiul rege al României, dela nașterea căruia s'au împlinit 100 de ani. — Era firesc și drept.

Pe măsură ce trecerea vremii lămurește înțelesul lucrurilor apuse, icoana celui 48 ani de domnie ai lui Vodă Carol I ni-se înfățișează în strălucire din ce în ce mai mare. Un capitol de epopee fără seamăn. Din două principate chinuite și vlăguite de toate robiiile haine, el a făurit în sud-estul Europei o citadelă de civilizație latină; a creat un stat modern căruia i-a dat toate așezările de temelie trebuitoare și i-a deschis drumuri de progres indefinit pentru viitor. Glorioase fapte militare și răsunătoare succese politice se împletesc și se completează norocos cu hotărâtoare creațiuni culturale, cu înțelepte orânduiri administrative și cu impunătoare începuturi gospodărești. Independența, administrația, primele rețele de căi ferate, exploatarea bogățiilor miniere și petrolifere, învățământul de toate gradele începând cu școala primară până la crearea universităților, Academia Română, așezarea unei vieți parlamentare în sensul apusean al cuvântului: toate aceste creațiuni fundamentale și atâtea altele poartă pecetea personalității lui uriașe.

Două linii luminoase ni-se par mai caracteristice în portretul marelui ctitor. Este înainte de toate marea lui seriozitate, dusă până la aparențele unei austere și neînduplecate rigidități. Regele Carol I a luat foarte în serios viața sa și viața țării. Toate problemele ei, mici și mari, le-a socotit vrednice de adâncă chibzuială și de temeinice cercetări. Superficialitatea, ușurința au fost pentru el nu numai noțiuni necunoscute, ci detestate și osândite cu necruțătoare asprime. — În locul al doilea: simțul datoriei și al răspunderii. Suprema dovadă a fost însăși totala sa lăpădare de sine și de trecutul său, pentru a se identifica deplin cu destinele neamului în fruntea căruia a fost așezat. „Din clipa în care am călcat pe pământul României — spune el la depunerea jurământului în 10 Mai 1866 — am devenit Român”. Și a fost, în sensul plin și nobil al cuvântului. Același înalt sentiment l-a revărsat apoi peste toată truda necontenită a celor 48 de ani.

Pentru firea noastră românească, bună dar plecată spre superficialitate și ușurință; generoasă dar volubilă și nestatornică; sentimentală dar lipsită de adâncime; gata de jertfă momentană dar lipsită de adâncul simț al datoriei — cu greu se va găsi o școală mai minunată decât icoana vieții lui Carol I. Acum și lungă vreme încă în viitor. — Să profităm de ea!

Rosturile femeii creștine

— Precizări pontificale cu privire la apostolatul feminin de azi —

Departa de a purcede ca atâția înainte și după înăcritul filosof german Schopenhauer, cari au înjosit femeia, Biserica lui Hristos a constituit-o în toată vremea și a înălțat-o în ochii tuturor. Sfinții Părinți, teologi, literați și artiști străbătuți de idealul despre femeie, i-au ridicat un pedestal, dela înălțimea căruia, creștinește mândră de menirea ce i-a hărăzit-o Ziditorul și de nimbul de strălucire lină cu care a împodobit-o din nou Mântuitorul, să albă și perspectiva de lipsă și însuflețirea curată de a traduce în faptă volle Providenței cu dânsa. Mai slabă însă dela fire decât bărbatul și ușor impresionabilă de cuvinte al căror tâlc adevărat nu l prinde numai decît, s' a lăsat abătută dela drumul ei în viață, cât de silă, cât adevărată de fraze frumos ticluite, așa că astăzi e de arzătoare actualitate să i-se strige cât mai apăsător și mai răspicat: îndărăpt la adevăratele rosturi pe cari îi le-a rânduit Pronia cerească!

Biserica Domnului se și achită de această mare și sfântă îndatorire a sa. Ca alte dăți, așa și acum, nu pierde nici un prilej să nu-i aducă aminte femeii ce așteaptă Dumnezeu dela ea și cum își poate fi cu adevărat de folos și ei și lumii din care face parte. Amvon, presă, fel de fel de asociații, deprinderi sufletești, scaunul mărturisirii, conferințe religioase: totul e pus în slujba acestui gând. Capul creștinătății neîmpuținate, Sf. Părinte dela Roma, premerge cu pilda în ce privește apostolia pe acest tărîm. Ne este încă proaspătă în minte luminoasa enciclică a lui Pius XI: „*Casti connubii*”, care „diurna nocturna que manu” ar trebui mereu citită și recită (de alte, numeroase, și stăruitoare orientări din trecut nici nu mai pomenim). Și numai zilele trecute a făcut la fel și Preafer. Părinte Pius XII, când cu audiența sărbătorească acordată delegatelor „Unității Internaționale a Ligilor Femenine din Acțiunea Catholică”. Erau aci de față cam o mie de reprezentante ale acestor ligi din nu mai puțin de treizeci de țări din toate părțile globului. Și tuturor le-a grăit acest maestru al gândirii, al acțiunii și al cuvântului creștin, legându-le de suflet să adâncească spusele lui, să le ducă pe meleagurile de unde au venit dânsese și să albă toată grija să rodească în formă de apostolie odrăslitoare de bogate binecuvântări vremelnice și veșnice.

Măneacă din cuvântul apostolului: Darul lui Dumnezeu arătat este . . . învățându-ne . . . (ca) în veacul de acuma, să trăim cu întreaga înțelepciune, dreptate și cucernicie . . . și să nu ne asemănăm chipului acestui veac, ci să ne schimbăm întru înolirea minții. (Tit. II, 11—13; Rom. II, 2), Vicarul Domnului lămurește lumii femeine că și pe ele le privește datorința de

a se forma duhovnicește în vederea unui apostolat care să activeze printr'o viață sfântă și cucernică răzimată pe rugăciune și pilda bună, cu reflexe vii și înafară de zidurile căminului casnic. Așa cum făceau femeile cari se osteneau alătura de apostoli întru vestirea evangheliei și cari s'au învrednicit de lauda sf. Pavel, că adecă numele lor sunt scrise în cartea vieții de veci (Fil. IV, 3). Zice Sf. Părinte:

„Au fost vremuri când activitatea apostolică a femeii se putea mărgini la păstrarea și întreținerea vieții creștine în căminul familiar. Nu mai merge însă așa în vremile noastre când întreaga viață familiară e supusă în chip necesar și nemijlocit influinței mediului social în care se desfășoară. De această ambianță socială va atârna, în mare parte, temperatura spirituală a familiei și, deci, viața sa morală și religioasă. Iată de ce femeia catolică de azi are conștiință de îndatoririle sale sociale”. Truda studierii în comun în congresele feminine tocmai înțelegerea mai bine a îndatoririlor acestora sociale o are în vedere. Așijderea și ligile feminine spre asta râvnesc: să fie îndeplinite cât mai bine numitele îndatoriri. Și într'asta vede Sf. Părinte și explicarea formelor, atât de admirabil variate, ale acestui efort strășnic, ce trebuie să se adapteze, în manifestările sale, vremilor și locurilor unde vrea să folosească aieva.

Mișcarea cunoscută sub numirea de Acțiune Catholică e o strînsă colaborare la apostolatul ierarhic. Femeile își au și ele partea lor în acest apostolat per excellentiam social-creștin. Care lucru e, fără îndoială, după rânduială dumnezeiască. — Dăpănând mai departe firul ideilor, Supremul Pontifice continuă:

„În toate operele mari omenești, ca și în opera umano-divină a Răscumpărării, Dumnezeu a făcut din femei împreunălucrător și ajutor bărbatului. Dar această împreunălucrare feminină, în răspândirea și apărarea împărăției lui Dumnezeu, Ni-se pare a fi astăzi mai oportună ca oricând.

Și de fapt: răul de care suferă omenirea este uitarea, necunoașterea, uneori chiar tăgăduirea absolută a realităților invizibile, a celor mai nobile valori morale și a tot idealul supranatural. În veacul acesta al mecanismului persoana umană adesea nu mai e (socotită a fi) altceva, decât o unealtă perfecționată de muncă ori, — vai! — de războiu. Plăcerea materială și imediată atrage și stăpânește pe dea'ntregul ambiția mulțimilor”.

Răul acesta însă este imens. Egoismul material amenință societatea de azi cu desărgarea și ațăță pe unii să se năpustiască asupra celorlalți. Iar cecece mai rămâne ca

viața socială e în primejdie de a ajunge la cheremul jocului de interese individuale și de gusturi colective. Asta înseamnă haos și prăpăd.

Drept că se încearcă vindecarea răului. Dar nu se vindecă răni și nu se nivelează prăpastii ca cele ce stau să ucidă societatea noastră materialistă-individualistă, cu pallative materialiste și ele în principiile lor și mecanice în aplicarea lor. Aici trebuie altceva: trebuie balsamul revenirii sufletului și inimii omului la cunoașterea și la iubirea lui Dumnezeu, a Părintelui tuturor și a Celui trimis de El pentru mântuirea lumii — a lui Isus Hristos. „Iar pentru a turna acest balsam pe trupul suferind al unei omenimi măcinată de atâtea lovituri — așa spune Sfântul Părinte — mântuitorii femeilor par a fi providențial pregătite, făcute cele mai delicate prin cea mai fină sensibilitate, prin cea mai gingașă tandreță a inimi”. Tocmai de aceea, continuă Sf. Părinte adresându-se femeilor: „Plecați-vă asupra marelui rănit; călăuzite și ajutate de Dumnezeu, ridicați-l, încurajați-l; faceți, din această mulțime de turmă, o societate organică, în ierarhia pașnică a funcțiilor și a poverilor, în respectul datorințelor și drepturilor, în armonioasa coordonare a familiilor stabile și fecunde. Prin voi multiplicarea grupurilor etnice ale țării unitate filiațiunii divine și a fraternității umane. **Comunismul** bată în retragere și dispară în fața **comunității** oamenilor; comunitatea lor topească-se în **comunitatea** creștină. — Atunci, și numai atunci se va realiza acea unitate a ordinii — *Unitas ordinis* — de care vorbește Sf. Toma (de Aquino) și care trebuie să fie idealul suprem al sufletelor voastre, scopul suprem al strădanilor voastre. Atunci apoi, lucrând pentru binele universal, fiecare dintre voi va lucra pentru mântuirea patriei sale și pentru fericirea familiei sale, — tocmai fiindcă legea ordinii aceasta este: ea nu poate stăpâni în suflete, în sânul neamurilor, în omenimea întreagă, decât dacă, drept urmare, Dumnezeu, peste tot, ocupă singurul loc care i-se cade lui: locul prim. Atunci apoi, în sfârșit, în ordinea deplin stabilită, se va coborî pe pământ acea Pace pe care o strigă, cu dor umbrat de îndoeli, neamurile și, în culmea durerii, su-

spinele desnădăjduite ale mamelor. — Iată menirea voastră. E înaltă foarte. Are nevoie de elan, de statornicie. Câteodată chiar de eroism. Dar e sigură de biruință, pentru că spiritul stăruiește totdeauna prin a birui materia, și dreptul prin triumful asupra ruinelor îngrămădite de violență. Istoria face dovada și Dumnezeu ne-a făgăduit o: Măsura biruinței noastre este aceea a credinței noastre: Aceasta este biruința care a biruit lumea: credința noastră. (1 Io. 5, 4)“.

Așa a grăit Sf. Părinte dela Roma și sfânt este cuvântul lui. — Cine are urechi de auzit să audă și la noi, pentru că zilele sunt rele și aici ca pretutindenea, și rosturile femeii aceleaș sunt și în sânul neamului nostru ca în sânul oricărui neam creștin de sub soare.

Dumitru Neda

Sf. Părinte către poporul spaniol.

Vicarul Domnului a adresat, prin radio, în limba spaniolă, Dumineca trecută, un părintesc cuvânt către greu încercata națiune spaniolă. După ce i-a felicitat pe toți fiii buni ai Peninsulei Iberice pentru pacea, în sfârșit, restabilită, și-a exprimat nădejdea că acum va urma un viitor liniștit, de ordine, muncă și propășire. Apoi, insistând asupra Promiei cerești care a ales Spania drept unealtă bună pentru evanghelizarea Americii de Sud și asupra intenției dușmanilor Crucii de a dărâma acest bastion al dreptei credințe care a fost Spania catolică dealungul atâtor veacuri, a continuat, făcând auzul la războiul abia încheiat:

„Într'adevăr: pentru apărarea idealului de credință și civilizație creștină, bravul popor spaniol cu acea generozitate și francheță ce-l constituie cele două caracteristice ale spiritului său, s'a ridicat întru apărarea idealurilor creștine și a culturii creștine atât de adânc înrădăcinate în solul Spaniei și ajutați de Dumnezeu „care nu părăsește pe cei ce nădăjduesc în El“ (*Iudita*, XIII, 17), a știut să reziste atacurilor celor ce înșelați de ceace dănași credeau a fi un ideal uman de înălțare a celor umili, în realitate luptau pentru cauza ateismului“.

După elogi aduse memoriei celor ce au murit eroic în această încercare teribilă, precum

și statorniciei celor ce au răbdat până în capăt în liniile de luptă, ori în cătușe și lanțuri, respectiv și-au cheltuit energiile prin spitale, în institute de caritate, Sf. Părinte îndeamnă pe biruitorii mireni și clerici, să fie înțeleptori cu cei răătăciți, să urmeze cu toții porțile sfinte ale Scripturii, așa cum le învăța Biserica și să lucreze umăr la umăr pentru înflorirea Spaniei celei noi. Apoi a acordat tuturor binecuvântarea apostolică, și îndeamnă capul Statului, guvernului și episcopatul.

U. M. C.

În cadrele Operei pentru propagarea credinței la popoarele din întunec și în morții din timpuri mai vechi, își desfășoară activitatea *Uniunea Misionară a Clerului*, înființată de Papa Pius al XI-lea prin motu proprio „*Manuum Pontificum*“.

Uniunea misionară a Clerului are de obicei în mod general, ajutorarea sfințelor misiunilor Bisericii lui Hristos. Mai detaliat, U. M. C. se ocupă să aprinde în sufletele popoarelor dragostea convertirii păgânilor, ca prin mijloc întreg poporul creștin să se înflăcăreze în război de a ajuta misiunile catolice și astfel să treagă Biserica să contribuie la întinderea împărăției lui Hristos pe pământ. De asemenea, mai ocupă această Uniune și cu reintotdeauna necatolicilor la unitatea Bisericii.

Pentru a și asigura reușita, Uniunea Misionară a Clerului s'a pus sub protecția *Prezentei Fecioare Maria, Regina Apostolilor și Misiunilor*. Concomitent, Uniunea recomandă celor cari se interesează de aproape de această cauză, un alt mijloc de reușită: *Rugăciunea*, mijloc lesne de îndeplinit de orice creștin cu încredințare de inimă pentru cauza sfântă a lui Hristos. Apoi îndeamnă pe membrii ei să se nădăjduie la cunoașterea cât mai perfectă a misiunilor catolice și a trebuințelor lor. Mai ales, se ocupă să facă aceasta prin întruniri publice și conferințe de proporții mondiale, în programul cărora joacă un rol covârșitor cunoașterea misiunilor cu toate greutățile ce au să le îndure, făcându-se un cald apel pentru a le întinde

□ □ Foiața „Unirii“ □ □

Conciliul din Florența

și României, atunci și astăzi

După mai multe luni de discuții, prelungite mai ales din cauza lipsei de seriozitate a Grecilor cari, în ședințele lor separate, cu greu ajungeau la același punct de vedere, prin decretul din 5 Iunie 1439 se pune capăt marelui război ce sfârșise trupul mistic al lui Hristos. „*Bucure-se cerurile și tresalte pământul*“: cu aceste cuvinte începea memorabilul act, semnat și de mitropolitul Damian al Moldovei cu protopopul său Constantin. Era mare bucuria de ambele părți, dar nu avea să dureze mult, pentru că puntea aruncată peste prăpastia despărțitoare se sprijinea de o parte pe temelii foarte subredede. Șovinismul Grecilor cu ura împotriva a tot ce este latin era prea mare pentru ca opera săvârșită de ierarhii lor, cari și-au călcat pe inimă și au adus prinos adevărului, să poată dura multă vreme. Era apoi și din partea multor arhierii răsăriteni acea ușurință în tratarea lucrurilor sfinte și acea volubilitate a spiritului grec, cu care, în decursul istoriei lor, Românii au avut, de mai multeori, ocazie de a face cunoștință.

Când citești descrierea ceremonialului dela curtea lui Ioan Paleologul și din jurul Patri-

arhului constantinopolitan, precum și al tuturor acelor înalte fețe bisericești ale Răsăritului, și vezi bunăvoința, cinstea și pompa cu care fură primite cele două autorități — lumească și spirituală — la Veneția și la Ferrara, te duci cu gândul la cucerirea Constantinopolei, ce avea să se întâmple peste cincisprezece ani și parcă fără voie spui că desființarea Imperiului și aservirea Bisericii de Răsărit turbanului turcesc este o pedeapsă dumnezeiască, pentru a umili trufia și reaua credință greacă.

Intorcându-se Grecii dela Florența, se întorc și *Damian* în Moldova, care rămâne în unire timp de peste zece ani. În acest interval, Patriarhii Răsăritului se leapădă toate de Roma, afară de Constantinopol, unde unirea era susținută de împărat, care și alege doi patriarhi prietori ei, dar nu îndrăznește să publice decretul dela Florența.

După moartea lui Ioan Paleologul, întâmplată în 1448, se sui pe tronul împărătesc fratele său Constantin XII Dragases, care nu avea energia înaintașului său. Mișcarea antiunionistă la din cauza aceasta un mare avânt și prin sinodul adunat în 1450 se declară nevalabil Conciliul din Florența se depunea de pe scaunul patriarhal Grigorie Mammās și se începea o grea prigoană împotriva uniților.

Niște documente, pe care nu e locul să le expunem, ne lasă a admite ca foarte probabil un sinod ținut și în Moldova între anii 1452-1453, în care au fost două partide, una

unionistă, care susținea pe episcopul *Simeon Ioachim*, ales ca mitropolit al Moldovei la moartea lui *Damian*, întâmplată pe la anul 1448, și alta antiunionistă, care probabil avea în frunte pe *Grigore Tamblac*. Partida antiunionistă ruind, Ioachim fu depus și exilat, iar în locul lui separatștii trimiseră o solie la noul patriarh al Constantinopolei *Atanașie*, ca să ceară mitropolit neunit. În acest timp însă, împăratul Constantin ceruse ajutor dela Papa împotriva Turcilor, și fiind dojenit pentru puținul său votament față de unire, primise restabilirea patriarhului unit, făcută de episcopul *Istvan* la Kievulul, care, la 12 Dec. 1452, celebră în Sofia liturghia unirii și publică decretul dela Florența. Auzind pe drum de această întăritură a lucrurilor, solii moldoveni, nemai putând ce face la Constantinopol, se duseră la *Orșova* și cerură pentru Moldova un mitropolit patriarhal de acolo, care le dădu pe arhiepiscopul conul lui *Marcu Efesianul*, pe bulgarul *Teodor* miritorul lui *Ștefan cel Mare*.

Acestea sunt în parte, cât privește Moldova, concluziile unor foarte interesante cercetări ale canonicului *Auner*, cărora, până în prezent, nu li-s'a adăugat nici o contribuție de seamă¹⁾.

Care era starea religioasă și culturală

¹⁾ Vezi C. Auner: *Moldova la Soborul din Florența*, în *Revista Catholică* anul 1915, nn. 2, 3 și 4, pp. 273-285; 379-408; 552-565.

de ajutor. Un alt mijloc eficace sunt și predicile, conferințele și convorbirile în timpul când se colectează ajutoare bănești pentru misiuni, spre a lumina poporul credincios, că obolul său servește cauza mare a propovăduirii Evangheliei printre păgâni. În sfârșit, e neapărat de lipsă ca tot creștinul să se înroleze în serviciul sprijinirii operelor misionare.

Uniunea Misionară a Clerului are trei categorii de membrii. În categoria primă figurează toți preoții de mir și călugării, fiind cuprinși aici și studenții în teologie. Categoria primă o formează: *Membrii ordinari; membrii perpetui sau pe viață*, sunt aceia cari au contribuit cu o sumă bănească considerabilă și se interesează intens de propășirea operelor misionare. Apoi, categoria a treia, *membri de onoare*, sunt toți Episcopii și Cardinii. Înscrisura membrilor se face la Comitetul diecezan, ce funcționează pe lângă fiecare Episcopie.

Uniunea Misionară a Clerului e condusă de un consiliu internațional, cu sediul la Roma, a cărui președinte este Secretarul Congr. Prop. Fide din Roma. Membrii în Consiliul internațional sunt toți Directorii naționali și secretarul general numit de Sacra Congregație de Propaganda Fide. Consiliul internațional se întrunește după Statute tot la cinci ani.

În fiecare țară apoi, Uniunea misionară a Clerului e condusă de un Consiliu național, compus din un președinte, director național, secretar și cassar. Sacra Congr. de Propaganda Fide a binevoit a numi de președinte al Consiliului național pentru Biserica noastră română unită pe Excelența Sa Dr. Ioan Bălan, Episcop de Lugoj. Președintele apoi, în virtutea puterii ce i-o acordă Statutele, a numit de Director național pe p. Dr. Ioan Georgescu, canonic la Oradea; de Secretar pe Cuvioșia Sa Ion Gârleanu, franciscan român unit și director spiritual la Seminarul din Oradea; iar de Cassar pe p. Dr. Gavril Stan, profesor de Teologie la Seminarul din Oradea. — În afară de asta, Consiliul național constă din următorii membrii: p. Dr. Nicolae Brinzeu, e membru de drept fiind președintele O. P. P. Credinței; p. Ludovic Vida, Baia-mare; p. Victor Deciu, Lugoj; Cuvioșia Sa Ion Gârleanu, Oradea; p.

Dr. Gavril Pop, Blaj; p. Dr. Cosma Avram, Cluj. — Mai departe, Uniunea misionară a Clerului are un Comitet diecezan, compus din un Director, un secretar și un cassar.

O tenelele depuse spre înaintarea și lămurirea acestei Opere, pe lângă răsplata Nemitulului Judecător, sunt recompensate de o serie întreagă de favoruri spirituale ce se acordă tuturor membrilor Uniunii. Între altele sunt înduigențele plenare în mai multe zile ale anului, împreunate cu sărbătorile misionare.

Iată sumar, natura, scopul, conducătorii și membrii Uniunii Misionare a Clerului. Considerând, că această operă este atât de benefică pentru Clerul Bisericii catolice, delăsine se înțelege că preoții din lumea întreagă — deci și preoțimea română unită — trebuie să se însuflețească de zelul apostolic, ca cu ardoare misionară să răspândească acest zel și printre credincioșii noștri, pentru a colabora astfel cu Biserica la răspândirea Împărăției lui Dumnezeu.

Șt. B. Dragu

Contra epidemiei obscenității. Tineretul catolic din Canada — să se noteze bine: asta o face chiar tineretul alurea — at de frivol — a pornit o cruciadă hotărâtă și energică împotriva obscenității, care se ascunde sub haina frumosului și astfel încearcă să-și facă loc și rost în lume. Un bun cunoscător a mișcării tineretului canadez, p. Dr. Leonard Feeney S. J. scrie despre aceasta în *America* din 15 Martie c., rânduri de laudă pentru cel pe cari îl privește dreptul și instructive pentru alții. Scrie așa:

„Câteva vizite mi-au făcut cu putință să constat intensitatea cu care această asociație își poartă campania, în decursul acestor Pași, împotriva a ceea ce cu drept cuvânt s'a numit epidemia obscenității și s'a răspândit încetul cu încetul peste toată Canada...

Campania se începe, cum e și cu cale, prin reforma personală (aci notăm că delegațiile Asociației întrunite mai în urmă la Ottawa reprezentau 400.000 de tineri) și prin invitarea de a semna o declarație în sensul căreia se angajază pe onoare (acesta-i motivul pe care tineretul razimă de preferință făgăduințele sale)

că nu vor cumpăra, nu vor celi și că nu vor face să circule decât lectură bună, morală și sănătoasă; că vor bolcota editorii, distribuitorii, ori vânzătorii cari, pentru a place publicului, vând ori expun publicații ce conțin articole, chipuri ori anunțuri potrivnice moralității și decenței, ori simplaminte sugestive.

Cruciada însă nu se oprește aci. Ea mai are drept țintă să răspândească în toate părțile, pe cale de conferințe, de informații și de anunțuri, spiritul care străbate organizația sa. Acest proiect are în vedere formarea de comitete de propagandă între a căror atribute cade și aceea de a vizita agențiile de știri, librăriile și chioșcurile pentru a le ruga să coopereze la cruciadă ... și chiar să arate proprietarilor și vânzătorilor foaia de aderență prin care s'a angajat în scris. Această idee este excelentă și experiența m'a învățat că niciodată om nu s'a simțit insultat, dimpotrivă: s'a simțit flatat, de câte ori a fost invitat la un act de eroism.

Membrii și membrele atâtor asociații de acțiune creștină ce avem și noi, pot învăța și ei mult din această experiență mult grăitoare

Zăpăceala. Într'un număr recent al „Universul”-ui, la rubrica „Limba noastră”, sub semnătura d. T. Psani, cetim, între altele, despre zăpăceala dela noi pe terenul ortografiei, și celea ce urmează:

„Se scrie rău. Ca nicăiri. Ca în nici o țară liberă din lume. Atât de rău, încât nu știm să scriem nici numele Domnului. Citiți ziarele care au apărut în ziua de Paști. Veți găsi: *Hristos, Cristos, Christos, Christ*: „Și lumina lui *Hristos* Celui înviat din morți”, „apostolii îl întrebă pe *Cristos*”, „credința în învierea lui *Christos*”, „întocmită după nesașile noastre, nu după învățătura lui *Christ*.”

Mai mult. Un ziar spune cititorilor săi: „*Christos* a înviat!”, iar în coloana alăturată un redactor scrie: „*Hristos* a înviat!”. În același ziar găsim: „în slava adusă lui *Hristos*”. Cinci rânduri mai jos, același redactor, în același articol, scrie: „...unde se cântă: „*Christos* a înviat!”.

Până și Academia în ale sale *Reguli Ortografice* se învoiește cu două ortografii: „Scrierile *Hristos* sau *Cristos* sunt slugurele *admi-*

poporului român pe acea vreme? Limba slavă veche știm că se întrebuița în slujbele bisericești și la predici. În această limbă își ținușe Tamblac, în biserica mitropolitană din Suceava, în fața lui Alexandru cel Bun și a boerilor, vestitele lui cazanii, din care e sigur că n'au înțeles multe ascultătorii, mulți chiar și dintre nobili. Această limbă slavă, scrisă cu litere cirilice, se introdusese în biserică prin secolul al IX-lea și nu mult după aceea și în administrație. Dar Românii vorbeau limba lor română, și pentru scrierea cuvintelor românești, alfabetul cirilic nu s'a introdus decât în secolul al XIII-lea sau al XIV-lea, după cum a dovedit-o Ioan Bogdan. Rezultă că înainte de acest timp, Românii scriau cu litere latine, — căci nu vor fi fost cu toții atât de inculți ca să nu știe a scrie nimeni, — ba se mai scria cu litere latine chiar și după 1400. Astfel Dimitrie Cantemir, în *Descrierea Moldovei*, vorbește de o aspră prigonire îndreptată de mitropolitul Teoctist împotriva literelor și cărților latine, și în textul acesta n'ar avea nici un înțeles dacă n'am admite acest lucru. Din acesta și alte puține documente ce ni s'au păstrat asupra timpului, putem spune că o urmare îndepărtată a Conciliului din Florența a fost pentru Moldova venirea ca mitropolit a bulgarului Teoctist și biruința definitivă a influenței slavone, atât de nefaste pentru dezvoltarea noastră culturală).

Au trecut dela Conciliul din Florența 500 de ani. S'a închis perioada slavonă, a venit grecismul, iar în urma lui marile lupte ale renașterii și întregirii noastre naționale. În acest timp, o parte din Românii transilvăneni s'au unit cu Roma iar ceilalți, deși în desbinare, au rămas tot aceia, cu aceeași dreaptă credință, după cum spune marele G. Șuciu în *Cronica* lui, la anul 1696:

„Se sfădea grecii cu latinii pentru credință, iar românii nu știa de acele pricinile ale lor, ci, cum am zis, petrecea într-o credință și învățătura creștinească, carea moșii și strămoșii lor dela începutul bisericii creștinești au luat”. (Tom. II, Buc. 1866, p. 277).

Ceeace este însă de regretat și nu se va putea repara niciodată, e imensul tezaur spiritual românesc nevalorificat. Prin adeziunea la credința romană a unei fracțiuni a neamului, a venit lumina tuturor Românilor, atât Ardeelenilor cât și tuturor celorlalți. Cu tot dreptul putea Ioan Micu Moldovanu să spună în această privință că „cultura Românilor începe dela unire, și mai înainte nu se poate vorbi de oameni cari să se fi ridicat din poporul nostru, cu toate că vor fi avut Românii și mai înainte oameni deștepți, cari nu'au avut însă unde să se cultive”).

Într'adevăr, e destul să ne gândim la

1) Dr. I. Bălan: *I. M. Moldovanu*, în *Rev. Cat.* an. 1915, n. 4 p. 572.

elevii cari au trecut prin școlile unite dela întemeierea lor până astăzi. Iată câteva date foarte grăitoare: În liceul din Blaj cel mai vechiu liceu românesc, au învățat 45.462 de elevi, din 1554 până azi. În liceul din Beiuș, timp de 100 de ani, au învățat 22.732 elevi; în școala normală de băieți din Blaj, timp de 60 de ani, se pregătiră 6.557 de învățători și 3.689 la Oradea în timp de 150 de ani. Între anii 1807—1937 țesură 2.063 de preoți din Academia Teologică dela Blaj și 1.151 din cea dela Gh-rla în 77 de ani).

Pentru cine are o cunoștință cât de sumară despre starea lucrurilor din Ardeal, știe ce mare însemnătate au avut pentru viața românească de aci, în acele vremuri de revendicări, aceste legiuni de intelectuali, atât de strâns legați sufletește de poporul de jos din mijlocul cărui se ridicaseră. Pomul se cunoaște după roadele lui și roade bune numai pomul bun poate face.

Un mare rău ce poate cădea asupra fiilor unei națiuni este uitarea înaintașilor cărora le datorăm înălțarea, a marilor deschizători de drumuri, a solilor libertății. Ori, astăzi tocmai la acest fenomen asistăm. După cum spunea nu de mult un distins fiu al Blajului, parcă se face o propagandă sistematică pentru a îngropa în uitare amintirea marilor făuritori ai unității

2) Vezi E. Tisserant: *România și Românii Uniți* în *Calendarul Agru-lui 1939* p. 66.

3) Vezi C. Auner ibid. p. 564.

sibile, deci nu *Christos*". Fiindcă nu toată lumea știe, nici nu e datoare să știe, lămurim că barbarismul admisibil înseamnă: *care poate fi primit, de primit*.

În grecește *Χριστός* (citește: *Hristos*) înseamnă *uns*. E traducerea cuvântului *Mesia*, care în limba ebraică înseamnă tot *uns*: *Unsul* Atotputernicului.

Ni s'ar părea foarte ciudat, de sigur, dacă ar scrie unii *hrisov*, alții *crisov* și alții *chrisov*. Dar rămânem nepăsători, când numele Domnului se scrie cum îl trăsnește flecăruța prin cap: *Hristos, Cristos, Christos, Christ...*

Mai mult, domnule Pisani: sunt barbari cari îl dau cu *Gristos* a invlat! Iar alții, nu-l scot pe Domnul din *Hristos*, și nici nu se gândesc că-l o împietate să schimonosești până și numele Mântuitorului Hristos.

Știri mărunte

Misiuni populare. În zilele de 1—4 Aprilie c. pâr. Dr. Augustin Ciunganu, prof. de religie în Blaj, a ținut în *Făget* (distr. protop. al Blajului) sfinte misiuni populare. Cu acest prilej s'au apropiat de SS. Taine 304 credincioși. La ascultarea spovedaniilor a dat ajutor numai pâr Vergil Aca, preotul local.

Momente mișcătoare. Bunii creștini din *Brescia* (Italia) au fost anul acesta, de praznicul Intâmpinării Domnului, martorii unei scene cât se poate de mișcătoare. În aceea zi de sârbătoare a depus adecă voturile solemne, în biserica Părinților jezuiți de acolo, *P. Venito-Colpo*, pe care, cum scrie *Apostol* (20. IV. 39), îl cunoștea tot orașul, fiindcă fusese multă vreme profesor de literatură în liceul local. Ceeace a dat însă o înăfășurare și semnificație morală specială acestor clipe sfinte, era faptul că pe cel ce făcea juruințele monastice îl încunjurau, între alții, trei călugări jezuiți cari erau — frații celui ce tocmai intra pentru totdeauna în legăturile ordinului în care dâșii intraseră înaintea tatălui lor.

Locale. Dumineca viitoare, a Slăbănogului, va predica în catedrală pâr. *Ioan Popa*, profesor de religie.

Epocă de înflorire pentru seminarele teologice spaniole. Toate semnele arată că rândurile rărite ale preoției spaniole măcelărite de roșii se refac din nou. Așa, încă

remânești, a acelora cari „mergând mergeau și plâneau aruncându-și semințele lor” pentru ca noi să venim pe urma lor veseli, culegându-le roadele osteneților. Batalioanele intelectualilor ardeleni, frații acelor munteni neași ce o mie de ani au gemut în lanțurile lobăgiei fără a li-se putea răpi credința și naționalitatea, se uită încetul cu încetul. Luceferii românișmului, Maior, Micu și Șincai, sunt lăsați în umbră, rezervându-li-se în manuale doar câteva rânduri, pentru că elevii trebuie să ce-tească romanele și versurile cutărui măscărci. Istorica e falsificată, și vedem cum Șincai, nemuritorul Șincai care și-a purtat în desagii *Cronica* pentru care autoritățile ungurești îl socotiră vrednic de furci și pe care școlarii ar trebui s'o învețe pagină cu pagină, acest martir al nației sale este numit înstrăinat de sufletul românesc! Și, paralel cu uitarea acestor oameni, uităm și cărul factor îl datorăm începuturile renașterii noastre culturale, care nu trebuie să fie decât o prefață a regenerării duhovnicești a neamului nostru.

Fr. I. Butnaru

În Martie c., în teritoriile de sub stăpânirea naționalităților nu mai puțin de 40 seminarii teologice erau deschise pentru cele peste patru mii de levii câți aveau. Din aceștia 44% intraseră în seminar numai în toamna trecută. Afluența la teologie e mai mare ca oricând de la 1900 încoace. Tot așa e și cu micile seminarii pentru liceeni ce au de gând să devină preoți. — Obața se îngrijește în chip pilduitor de întreținerea acestor seminarii și seminaristi. Lumea credincioasă din eparhia Sevilla s'a îngrijit, bună oară, de întreaga întreținerea seminarului eparhial pe un an. Într'alte părți ale Spaniei s'au putut crea fundații pentru întreținere gratuită de leviti (la Salamanca 3, la Caceres 5, la Vizc. y. 4 etc).

Fapta credinței. Cu întârziere ce-i drept, dar tot mai bine și așa decât niciodată, gazetele — noi reținem cele scrise de *Timpu* de azi — aduc știrea că un călugăr catolic chinez, pe nume: Luigi Wei, a venit și el la Roma de Anul Sfânt 1933, să se închine în San Pietro. Pentru aceasta însă respectivul a parcurs pe jos nu mai puțin de 15.000 Km. Plecând din Singapore per pedes apostolorum, a parcurs tot așa Siamul, Junamul, Tibetul; a trecut pe la Calcutta; a continuat drumul prin Afganistan la Bassorah, Mossul și Pôst-Said unde s'a imbarcat apoi pentru Italia.

† **Ioan Miclea**, fostul paroh al Vișei (eparhia Clujului), a adormit în Domnul la 9 Aprilie c. într'al 74-lea an al vieții, 24 al văduviei și 51 al preoției sale vrednice. — Fie-i partea cu drepti!

† **Grigore Șimon**, pretor pensionar, a trecut la cele veșnice în Blaj, la 7 Aprilie c., în vârstă de 73 de ani. — În veci pomenirea lui! **Mulțumită.** În calitate de administrator al Oficiului parohial român unit din *Ștene* (protopopiatul Sibiu), aduc și pe această cale, în numele oficiului și al credincioșilor, calde și sincere mulțumiri distinsului domn *Iuliu V. Albini* din Zlatna, pentru ajutorul de 2000 Lei, cu care a binevoit a ne spori fondul de reparație al umilului nostru lăcaș de închinare. (Pr. Adr. *Theodorescu*).

O rugăminte. Cu ocaziunea sfințirii bisericii din *Lechința de Murăș* — 4 Sept. 1938 — cineva, din greșală, și-a lăsat un Orogion, ediția nouă, și a luat un *Euchologiu*, ediția din urmă. Este rugat, deci, să trimită acolo *Euchologiu*l, și să-și primească Orogionul.

Cărți & Reviste

V. CRISTIAN: Paladinitul păcii. Pius XI București. 1939. Pagini: 367. Prețul: 90 Lei.

Fără doar și poate, Pius XI de binecuvântată pomenire, e unul dintre cei mai mari Papi ce cunoaște istoria Bisericii lui Hristos. Viața lui e dintre acelea la cari se opresc cu admirație generații de generații, întărindu-se sufleteste și mulțumind lui Dumnezeu că dă lumii creștine asemenea personalități înrâuritoare cât trăiesc, și după moarte, prin veacuri. „*Farul Nou*”, editând monografia bine scrisă și atât de binevenită a d. V. Cristian, a făcut nu numai un gest de pietate față de cel ce a fost Pius XI, ci și un real și neprețuit serviciu conștiințelor creștine de la noi. — Recomandăm cu toată căldura această tipăritură edificatoare sufleteste și instructivă totodată.

Preces et Pia Opera indulgentiis ditata. Taurini-Romae. 1938. Pag 654. Prețul: 25 lire it.

Biserica Romei a pus în toată vremea mare pond pe indulgențe, așa cum le-a înțeles și le-a recomandat ea. Tipăritura de față cuprinde colecția oficială a indulgențelor acordate și aprobate de Vicarii Domnului în decursul veacurilor. Toate sunt reproduse în limba în care au fost formulate, cerute, invoite și înzestrate cu haruri duhovnicești. Cele mai multe sunt în limbile: latină, franceză și italiană. Dar sunt numeroase și în alte limbi (engleză, germană, spaniolă, etc). — E o adevărată comoară această carte, pe care ne-ar părea bine s'o știm în mâinile tuturor bisericănilor și a altor cunoscători de limbi străine, și doritori de bunuri ca aceea ce aduce recitarea rugilor și deprinderea actelor de pietate provăzute cu indulgențe.

Tipografia Seminarului Teologic gr.-cat. Blaj

Anuarul liceului „Petru Maior” din Gherla, pe anii școlari 1936—1938. Cluj. 1939. Pagini: 176 Prețul?

Pe directorul liceului gherlan, pe d. Dr. Em. Precup, îl cunoaștem de mult ca pe un ostentor fer preget pe tărîmul școlii și al scrisului. Acest anuar și el rodul osteneților d. Dr. E. Precup. Reținem, în afară de materialul de cronică școlară (în 1938 aflăm că au fost înscriși la liceul „Petru Maior” din Gherla 322 elevi cetățeni români și 1 cetățean străin — toți aceștia elevi ordinari — și 46 elevi particulari) articolul-studiu: Un mare botanist român: D. Alexandru Borza (pag. 3—53), cu multe amănunte de puțini cunoscute.

Biblioteca populară a Asociațiunii „Astra”, Sibiu. 1938 Prețul: 5 Lei broșurica.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român” continuă să scoată tipărituri de tolos sătenilor noștri, deși luptă cu atât de multe și atât de mari greutate. Pentru a. 1938 a tipărit broșurile: *Cornelia Dr. Șotei*: Din durerile Maramureșului (piesă în trei acte); *Sabin G. Truția*: Cămin pustiu (piesă în trei acte); *Sabin G. Truția*: Fire de nălbă (povești); *I. Breazu-I. Chinezu*: Poezii patriotice; *Din viața Sfinților* (Vieța Sf. Ioan Gurădeaur); *Ion Creangă*: Soacra cu trei nurori, etc.; *I. Pop-Reteganul*: Povești și atât de folositoare broșurică a dlui *Dr. Valer Moldovan* despre „*Cărțile funduare*”; în urmă *Horia Petrescu*: Calendarul pentru popor al Asociațiunii, p. a. 1939. Are 191 pagini și costă numai 10 Lei.

Decalogul. Gazetă de atitudine creștină. București. Apare de trei ori la lună. Abonamentul: 200 Lei la an

Pornită cu curaj tineresc acum patru ani, gazeta aceasta se menține pe linia sa inițială de scris îngrijit și creștinesc. La ultimul număr de Paști, în afară de todeauna cumpănitul și bine ciselatul în scris d. Coriolan Ghetie, mai colaborează și I. P. S. pâr. Mitropolit Niculescu, pâr. Neculăș, pâr. Natanael Munteanu, Lucrezia Karr, D. Karnabatt. Oct. Popa, Gh. Frențiu ș. a. Numeroasele ilustrații ce împodobesc gazeta, o fac cu atât mai simpatică.

Telefonul „Unirea”

Of. parohial Curtinșeni (Sălaj). Suma de 48 Lei trimisa pentru *Unirea* și *Cultura Creștină* în Dec. 1938 s'a primit. Abonamentul achitat până la 30 Iunie 1939.

Prin Admin. Centrală Capit. am primit următoarele sume: *Iosif Mihălțan*, Toldal Lei 600 pe 1934—1936; *Ioan Isaacu*, Sibiu Lei 600 pe 1936—1938; *Ioan Floria*, Brașov Lei 400 pe 1937—1938; *Iuliu Păstrav*, Sf. Gheorghe Lei 400 pe 1937—1938; *Aurel B. Măsariu*, Bord peștru Șoimuș Lei 350 pe 1937—1938; *Ilie Muntean*, Târb. Lei 300 pe 1937—1938; *Ioan Gligorescu*, Alecuș Lei 200 pe 1938; *Ieronim Nobili*, Coroiu Lei 200 pe 1938; *Tit Liviu Moldovan*, Moșna Lei 100 pe 1938; *Bazil Comaș*, Ernei Lei 100 pe 1938.

Am primit și chităm următoarele abonamente: *Ing. Fl. Șuluțiu*, Brașov, Lei 250, pe 1935—1 Aprilie 1939; *Ioan Căndea*, Sânpetru, Lei 400 pe 1935—1936; *Sâncrăian Mărcuțiu*, Zaul de Câmpie, Lei 85 până la 1 Aprilie 1939; *Părinții Asumpționisții*, *Beiuș* Lei 200 pe 1938; *Oficiul parohial Criscior* Lei 200 pe 1938; *Elena Soldea*, Dumbrăveni: 100 lei pe întâia jumătate a anului 1939.

Câte 200 Lei, abonament pe anul 1939, au plătit: Emil Boca, Teocul de jos, Tit Liviu Moldovan, Moșna; Nicolae Negruțiu, Dumbrăveni, Romul Boideu, Sighișoara; Ioan Melian, Bont, Ioan Bohățel, Baia-Mare, Oficiul parohial Sălacea.

TURNATORIE DE CLOPOTE

FRITZ KAUNTZ

fost

SCHIEB & KAUNTZ
Sibiu — Str. Morilor 2

Livrează clopote de biserică pe garanție de ani îndelungați, turnate din material de prima calitate ca înainte de războiu, efectuate în mod artistic. Experiință îndelungată, de ani de zile, asigură o muncă ireproșabilă și un sunet armonios.

Cereți oferte speciale!

Pe scrisori rog a se indica adresa precisă